

°УДК 336.6

Олександренко І. В., к. е. н., доцент

Луцький національний технічний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ АВТОТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті подано визначення фінансової стійкості підприємства. Визначено основні проблеми та перспективи забезпечення фінансової стійкості автотранспортних підприємств. На основі аналізу зовнішніх умов діяльності автотранспортних підприємств, подано основні загрози і можливості забезпечення фінансової стійкості. Відображено основні управлінські рішення забезпечення фінансової стійкості автотранспортних підприємств.

Ключові слова: автотранспортні підприємства, власний капітал, управління фінансовою стійкістю, фінансова стійкість, чистий прибуток.

Oleksandrenko I.

ENSURING THE FINANCIAL STABILITY MOTOR TRANSPORT ENTERPRISE OF VOLYN REGION

In studies the need to develop directions of increase financial sustainability trucking companies. Posted determining financial sustainability the company, in cut of separate of the scientific approaches. Based on the available approaches to determining financial stability, proved, that financial stability of the company – is a state enterprises in which the sources of financing is dominated by own funds and provides its solvency.

A result of analysis of internal conditions of motor transport enterprises Volyn region, systematized the main problems and prospects for in the direction of ensuring their financial stability. Given that the activities of motor transport enterprises depends on a number of external factors activities, were singled out the main threats and opportunities of external nature. Discovered that the main threats to of motor transport enterprises Volyn region is an increase in competition, higher prices for fuel and lubricants and the unstable situation on the foreign exchange market.

On the basis of systematic strengths and weaknesses in the activities of motor transport enterprises defined main managerial decisions in ensuring financial stability. Determined that the main areas of financial stability management are: increase in equity, enhance the efficient utilization borrowed funds; an increase in equity turnover.

In order to attain effective management of financial stability, a necessary tasks of motor transport enterprises is the increase of net profit and a decrease in uncovered loss. In addition, to ensure financial sustainability in the long run, automobile enterprises must

° *Олександренко І. В.*

flexibly respond to the price changes in the market of fuels and lubricants and make quick decisions in conditions of instability on the foreign exchange market.

Key words: motor transport enterprise, equity, management of financial stability, financial stability, the net profit.

Олександренко И. В.

ОБЕСПЕЧЕНИЕ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ АВТОТРАНСПОРТНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ ВОЛЫНСКОЙ ОБЛАСТИ

В статье дано определение финансовой устойчивости предприятия. Определены основные проблемы и перспективы обеспечения финансовой устойчивости автотранспортных предприятий. На основе анализа внешних условий деятельности автотранспортных предприятий, представлены основные угрозы и возможности обеспечения финансовой устойчивости. Отражены основные управленческие решения обеспечения финансовой устойчивости автотранспортных предприятий.

Ключевые слова: автотранспортные предприятия, собственный капитал, управления финансовой устойчивостью, финансовая устойчивость, чистая

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасні умови господарювання свідчать про низький рівень фінансової стійкості автотранспортних підприємств, що пояснюється збитковою діяльністю та неефективністю управління підприємством. Фінансова стійкість виступає важливою характеристикою фінансового стану підприємства, конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості. Відповідно фінансово стійке підприємство здатне ефективно використовувати наявні ресурси, вчасно розраховуватись зі своїми боргами і працювати рентабельно. Низький рівень фінансової стійкості автотранспортних підприємств зменшує їх здатність рентабельно використовувати наявні ресурси, залучати зовнішні фінансові ресурси та здійснювати інвестицій в оновлення транспортних засобів.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Значний вклад в дослідження фінансової стійкості підприємства внесли відомі вітчизняні та закордонні вчені: Н. В. Алексеенко [1], Т. Г. Бень [2], С. Б. Довбня [2], В. З. Бугай [4], Н. А. Мамонтова [5], В. М. Омельченко [4], В. М. Родионова [9], Г. В. Савицька [10], Г. П. Скляр [11], Р. А. Слав'юк [12], М. А. Фе-

дотова [9] та ін. Окремі аспекти діяльності автотранспортних підприємств висвітлювали у своїх працях В. В. Біліченко [3], І. М. Михайловська [6], В. О. Огневий [7], В. А. Познаховський [8], О. Д. Щербань [14] та інші. Незважаючи на наявність праць в галузі визначення, оцінки фінансової стійкості та наукових розробок в сфері діяльності автотранспортних підприємств, відкритими залишаються питання щодо виявлення основних напрямів підвищення фінансової стійкості підприємств, що працюють на ринку транспортних послуг.

Цілі статті. Метою написання статті є визначення основних проблем та обґрунтування шляхів забезпечення фінансової стійкості автотранспортних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В економічній літературі існує безліч підходів до визначення поняття «фінансова стійкість підприємства», однак кожний із них по різному визначає дану дефініцію. Зокрема, Бень Т. Г. [2] визначає фінансову стійкість підприємства, як стабільність фінансового стану, що забезпечується достатньою часткою власного капіталу в джерелах фінансування. Згідно із цим, необхідно свідчити, що фінансово стійким буде те підприємство у якому власний капітал займає більшу частку, ніж позиковий капітал в структурі джерел формування майна.

Визначення фінансової стійкості підприємства, як здатності підприємства ефективно фінансувати активи і забезпечувати перевищення власного капіталу над позиковим, також подавав у своїй праці Слав'юк. Р. А. Згідно із дослідженням вченого, фінансова стійкість – одна із характеристик відповідності структури джерел фінансування в структурі активів. На відміну від платоспроможності, яка оцінює оборотні активи і короткострокові зобов'язання підприємства, фінансова стійкість визначається на основі співвідношення різних видів джерел фінансування і його відповідності складу активів [12]. Це дає можливість свідчити, що фінансова стійкість – це такий стан підприємства, коли ефективною є структура джерел фінансування підприємства і забезпечується її відповідність структурі майна. Тобто фінансово стійким буде те підприємства, яке забезпечує відповідність між термінами залучення коштів і термінами їх вкладення в активи.

Мамонтова Н. А. у своїй праці визначає, що фінансова стійкість – такий стан підприємства, при якому забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективно управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції [5]. Згідно із цим визначенням необхідно свідчити, що фінансова стійкість досягається у тому випадку, коли доходи підприємства перевищують його витрати і на підприємстві відбувається безперервний процес виробництва та обігу грошових коштів.

Більш широке визначення фінансової стійкості подає у своїй праці Савицька Г. В. Автор визначає, що фінансова стійкість – це здатність суб'єкта господарювання зберігати постійну рівновагу свої активів і пасивів в мінливому внутрішньому та зовнішньому середовищі, що є гарантом його постійної платоспроможності та інвестиційної привабливості в межах допустимого рівня ризику [10]. Таким чином це дає можливість свідчити, що фінансова стійкість пов'язана із такими характеристиками підприємства як платоспроможність та інвестиційна привабливість.

Про взаємозв'язок фінансової стійкості підприємства із його платоспроможністю також зазначається в праці Радіонової В. М. Згідно до цього автор визначає, що фінансова стійкість – такий стан фінансових ресурсів підприємства, їх розподіл і використання, який забезпечує розвиток підприємства на основі зростання прибутку і капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності в умовах допустимого рівня ризику [9]. Як підсумок даного визначення, необхідно свідчити, що фінансова стійкість досягається за умов ефективного формування та використання фінансових ресурсів, що відповідно позитивно відображається на платоспроможності та кредитоспроможності господарюючого суб'єкта.

Бугай В. З. та Омельченко В. М. зазначають, що фінансова стійкість включає, крім ефективного формування, розміщення та використання фінансових ресурсів, оптимальну структуру активів, а також передбачає задовільні параметри діяльності підприємства [4].

Підсумовуючи вище подане, необхідно визначати, що фінансова стійкість – це такий стан підприємств, за якого в джерелах

фінансування переважають власні кошти і забезпечується його платоспроможність.

Результати аналізу фінансової стійкості автотранспортних підприємств Волинської області дозволили визначити основні проблеми та перспективи підприємства в напрямку подальшого розвитку та забезпечення фінансової стійкості. На основі цього систематизовано основні можливості та загрози зовнішнього характеру, врахування яких дозволить підприємствам гнучко реагувати на зовнішні умови діяльності і пристосовуватись до них. Зовнішні можливості та загрози, а також внутрішні проблеми і перспективи можна визначати, як сильні та слабкі сторони підприємств. Систематизовані внутрішні та зовнішні сильні та слабкі сторони відображені у табл. 1.

Таблиця 1
Загальні характеристики сильних та слабких сторін автотранспортних підприємств

	Переваги	Проблеми
Внутрішнє середовище	<ul style="list-style-type: none"> - переважання частки власних коштів над позиковими; - наявність власного оборотного капіталу; - збільшення чистого прибутку та власного капіталу; - відсутність витрат на збут; - підвищення рентабельності підприємства; - наявність постійних клієнтів; - наявність довгострокових контрактів на перевезення вантажу; - наявність кваліфікованих логістів 	<ul style="list-style-type: none"> - високий рівень зносу основних засобів; - збільшення кількості орендованих транспортних засобів; - значні витрачання на оренду; - наявність довгострокових банківських кредитів; - збільшення дебіторської заборгованості; - високі ціни на автозапчастини; - наявний непокритий збиток
Зовнішнє середовище	<ul style="list-style-type: none"> - збільшення транспортних перевезень за кордон; - отримання транспортних засобів в лізинг; - розширення діяльності за рахунок встановлення вигідних цін на транспортні послуги 	<ul style="list-style-type: none"> - нестабільне податкове законодавство; - нестабільність валютного курсу національної валюти; - збільшення цін на паливно-мастильні матеріали; - збільшення конкурентів на ринку транспортних послуг; - законодавчі обмеження надання транспортних послуг

Сучасний стан розвитку транспортних підприємств не є задовільним, що в першу чергу пов'язано із нестабільністю цін на паливно-мастильні матеріали та валютного курсу національної

валюти до долара, євро. Відповідно до цього транспортні підприємства не мають змоги чітко спрогнозувати свої доходи, прибутки та визначити потребу у залученні зовнішніх фінансових ресурсів. Недоотримання прибутку змушує підприємства залучати кредити для фінансування потреб, а це в свою чергу збільшує їх залежність від кредиторів і зовнішніх економічних умов розвитку. Збільшення залежності від кредиторів зменшує фінансову стійкість підприємства і здатність його вчасно виконувати усі зобов'язання.

На даний момент також вагомою загрозою підприємств є збільшення конкурентів на ринку транспортних послуг. Збільшення конкурентів впливає на зменшення попиту на транспортні послуги окремого підприємства. Зменшення попиту зменшує доходи та прибуток. Зменшення прибутку негативно відображається на розмірах власного капіталу та змушує транспортні підприємства користуватись кредитами. Ріст кредитів збільшує фінансові витрати і зменшує фінансову стійкість підприємства.

Основні управлінські рішення забезпечення фінансової стійкості автотранспортних підприємств подано на рис. 1.

Рис. 1. Управлінські рішення підвищення фінансової стійкості автотранспортних підприємств*

* розроблено автором

Підсумовуючи вище зазначене, необхідно свідчити, що діяльність автотранспортних підприємств піддається ризикам зовнішнього характеру і дуже важко чітко спрогнозувати і розрахувати планові показники. Це підтверджується тим, що економічний спад в країні зменшить експорт та імпорт товарів, тому для підприємства важливо виявляти усі можливі резерви збільшення власного капіталу та зменшувати позикові кошти. На кожному етапі діяльності важливим завданням є моніторинг рівня фінансової стійкості та розробка заходів її підвищення.

Висновки Забезпечення достатнього рівня фінансової стійкості дозволить автотранспортним підприємствам бути конкурентоспроможними та інвестиційно-активними в напрямку реалізації інновацій. Вагомим аспектом забезпечення фінансової стійкості автотранспортних підприємств є зменшення позикових коштів в джерелах формування основних засобів та збільшення власного капіталу в обороті. З метою управління фінансовою стійкістю в довгостроковому періоді, автотранспортні підприємства повинні гнучко реагувати на цінові зміни на ринку паливно-мастильних матеріалів та швидко приймати рішення в умовах нестабільності на валютному ринку.

1. Алексеевко Н. В. Управление устойчивым развитием промышленных предприятий / Н. В. Алексеевко // Зб. наук. пр. «Економіка і організація управління». – Донецьк : ДонНУ, Каштан, 2009. – Вип. 2 (6). – С. 50–60.
2. Бень Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / Т. Г. Бень, С. Б. Довбня // Фінанси України. – 2002. – №6. – С. 53–60.
3. Біліченко В. В. Визначення ефективності проектів трансформації на підприємствах автотранспорту / В. В. Біліченко, В. О. Огневий // Вісник Вінницького політехнічного інституту. – 2009. – №6. – С. 33–38.
4. Бугай В. З. Аналіз та оцінка фінансової стійкості підприємства / В. З. Бугай, В. М. Омельченко // Держава та регіони. – Серія: Державне управління, 2008. – №1. – С. 34–39.
5. Мамонтова Н. А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення (на прикладі підприємств харчової промисловості) : Автореф. дис. канд. екон. наук / Н. А. Мамонтова. – К., 2006. – 16 с.
6. Михайловська І. М. Формування стратегії страхування транспортних ризиків / І. М. Михайловська // Наукові записки. – Серія «Економіка». – 2009. – №11. – С. 442–448.
7. Огневий В. О. Формування стратегій трансформації підприємств автомобільного транспорту / В. О. Огневий // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – Житомир : ЖДТУ, 2010. – №11 (Том 2). – С. 109–120.

8. Познаховський В. А. Аналітичні методи оцінювання конкурентоспроможності автотранспортних підприємств в сучасних умовах господарювання / В. А. Познаховський // *Зб. наук. пр. «Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону: фінансова політика та інвестиції»*. – Рівне, 2010. – №1. – С. 209–217.
9. Родионова В. М. Финансовая устойчивость предприятия в условиях инфляции. / В. М. Родионова, М. А. Федотова. – М. : Изд-во «Перспектива», 2005. – 98 с.
10. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства : навч. посібн. / Г. В. Савицька. – 3-є вид., перероб. та доп. – К. : Знання, 2007. – 668 с.
11. Скляр Г. П. Механізм забезпечення фінансової стійкості підприємств споживчої кооперації та його удосконалення в умовах перехідної економіки / Г. П. Скляр, О. О. Педик // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ukrcoop-journal.com.ua>
12. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств : підручн. / Р. А. Слав'юк. – К. : УБС НБУ, 2007. – 550 с.
13. Стрілок І. І. Аналіз сучасних рейтингів транспортних підприємств / І. І. Стрілок // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/.../cgiirbis_64.exe?...
14. Щербань О. Д. Підхід щодо рейтингової оцінки пріоритетності інвестування автотранспортних підприємств / О. Д. Щербань // *Проблеми і перспективи економічного розвитку підприємства*. – 2010. – №20. – С. 59–61.